

ПЕКНАЯ ХАТА І КУТАМІ, І ПІРАГАМІ

«Рыдлёўка, тачка, лом — вось асноўная наша механізацыя. З яе дапамогай мы зрывалі трохметровыя ўзгоркі, выкопвалі пяціметровыя катлаваны, засыпалі багну, ваявалі з дрыгвой. Брызентавыя штаны, куртка і лапці — гэта наша спецовратка. Яе выдавалі са складаў. Жылі ў бараках або па 10—12 чалавек у хатах мясцовых жыхароў. Спалі ўпокат на нарах або на падлозе, падслашчы пад бок салому. «Буржуем» у нас быў Пеця Панушкін. Ён прыехаў сюды з жонкай, і мы яму падарылі ложка, збіты з дошак. Асноўнай нашай стравой у сталовай, у якой, дарэчы, размяшчаўся і клуб, былі рыбныя катлеты. Ласункам лічыўся белы хлеб. Яго мы елі, як сала, з чорным хлебам — кавалак белага, кавалак чорнага».

Так расказвае аб сваім юнацтве жыхар пасёлка Арэхаўск, адзін з першых будаўнікоў БелДРЭС Антон Захаравіч Калодзежны, расказвае не толькі аб сабе, але і аб сваіх ровесніках, аб тых умовах, у якіх даводзілася ўзводзіць першыя беларускія энергетыкі.

Дзве тысячы недаядаўшых, недасыпаўшых, напаяраздзетых людзей пад Оршай, сярод зараснікаў і дрыгвы, у цэнтры «камерных уладанняў» будавалі не пякарню, не кансервавы завод, не мануфактурную фабрыку, а электрастанцыю. Ці не праўда, дзіўна? Святлом жа жывата не наб'еш, не прыкрыеш голае цела.

Не, не дзіўна. Чаму? Ды таму, што...

Двойчы два — чатыры, Волга ўпадае ў Каспійскае мора, зіма змяняе восень. Чалавецтва ведае многа такіх аксіём, якія не патрабуюць доказаў. Дык вось тады, у 20—30 гады, тут, у мядзведжых кутках, сялянскія хлопцы, якія яшчэ не засвоілі як след табліцу множэння, спасцігалі адну бяспрэчную ісціну: каб удосталі есці, добра апрацаваць, спачатку трэба пабудаваць электрастанцыю, заводы, шахты, руднікі, нафтапрамыслы і г. д. Карацей кажучы, спачатку трэба зрабіць трывалы фундамент, а затым узводзіць будынак. Такім фундаментам для новага жыцця, якое пачыналі тады гэтыя хлопцы, жыхары Беларусі, усе народы СССР, магла быць толькі індустрыялізацыя.

Вось чаму, зацягнуўшы тужэй пояс, стоячы на калені ў вадзе, забыўшыся пра адпачынак, яны клалі камень за камень, цагліну за цаглінай у фундамент новага жыцця.

Затое сёння...

«Сёння я не думаю аб хлебе надзённым. Мая хата, як кажучы, пекная не толькі кутамі, але і пірагамі, а мае дзеці... Я ўжо і не ведаю, чым іх можна здзівіць...»

Гэта словы другога ветэрана будоўлі П. М. Панушкіна, таго Пеці Панушкіна, які быў самым

«багатым» чалавекам у 1927 годзе на будоўлі — меў самаробны драўляны ложкак.

І калі мы сёння чытаем радкі аб тым, што асноўную эканамічную задачу новага пяцігадовага плана наш урад бачыць у тым, каб дабіцца істотнага ўздыму ўзроўню жыцця народа, мы разумеем: гаворка ідзе аб задавальненні няспына растуцых патрабаванняў гэтых «дзяцей» (сёння яны інжынеры, настаўнікі, аграномы, пісьменнікі), якіх «бацькі» (удзельнікі першых пяцігодак) ужо не ведаюць, чым здзівіць. Інакш кажучы, цяпер гаворка ідзе не аб тым, каб людзі дасыта елі і цёпла апрачаліся — гэтае пытанне даўно знята з павесткі дня, — а каб яны елі смачна, апрачаліся з густам, каб у штодзённым жыцці мелі зручныя, прыгожыя, элегантныя рэчы.

Што ж робіцца для гэтага? Перш чым адказаць на пытанне, давайце паглядзім, што ж зроблена. Адным з яркіх сведчанняў няспыннага павышэння дабрабыту людзей з'яўляецца той факт, што ў разліку на душу насельніцтва рэспублікі продаж тавараў за мінулыя пяцігодкі ўзрос на 64 працэнты. Прычым, істотна змянілася структура спажывання. Больш куплялася тавараў працяглага карыстання, якія павышаюць культуру і быт чалавека.

Вось некалькі лічбаў: за пяцігодку ў рэспубліцы прададзена 8,8 тысячы легкавых аўтамабіляў, 843 тысячы радыёпрыёмнікаў, 441 тысяча тэлевізараў, 1 мільён 20 тысяч веласіпедаў, каля 130 тысяч халадзільнікаў.

Нягледзячы на тое, што прадпрыемствы Беларусі з году ў год павялічваюць вытворчасць тавараў народнага спажывання, усё ж колькасць некаторых з іх пакуль не задавальняе патрэб насельніцтва. Таму ў пяцігадовым плане прадагледжаны паскораны тэмпы выпуску неабходнай прадукцыі. Напрыклад, выраб халадзільнікаў будзе павялічаны ў 8 разоў. Узрасце таксама выпуск веласіпедаў, матацыклаў, тэлевізараў і г. д. Продаж тавараў народнага спажывання ўвогуле павялічыцца на 42 працэнты.

Цяпер хацелася б больш падрабязна спыніцца на развіцці асобных галін прамысловасці, якія вырабляюць тавары шырокага ўжытку.

24 малочныя, рад кансервавых, вінаробчых і хлебакарных прадпрыемстваў, 3 мясакамбінаты, 3 пиваварныя заводы і іншыя аб'екты харчовай і мяса-малочнай прамысловасці намячаецца пабудаваць на тэрыторыі рэспублікі да канца 1970 года. Гэта робіцца дзеля таго, каб павялічыць не толькі колькасць, але і асартымент прадуктаў харчавання.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

БРЭСЦКАМУ ДЫВАНОВАМУ КАМБІНАТУ НЯМА ЯШЧЭ І ПЯЦІ ГОД, А ЯГО ПРАДУКЦЫЯ СЛАВІЦА У РОЗНЫХ КУТКАХ САВЕЦКАГА САЮЗА. НАШ ЗДЫМАК ЗРОБЛЕН У ПРАДЗІЛЬНЫМ ЦЭХУ МАЛАДОГА ПРАДПРЫЕМСТВА.

Фота А. Сасіноўскага.

ПЁТР ДАЎГУН ЗАДАЕ ПЫТАННІ

18—20 мая ў Мінску гасціла турыстычная група, арганізаваная Федэрацыяй рускіх канадцаў. Узначальваў яе актывіст «Вестніка» Сямён Андрэвіч Шэйпа. У Беларусь прыехалі нашы землякі Марыя Гардзейка, Мікалай Жыліч, Сяргей Таўстыка, браты Пётр і Андрэй Лешчукі, Пётр Даўгун, Міхаіл Заяц — усяго 14 чалавек. Гэта — першая ў сёлетнім годзе група нашых суайчыннікаў з далёкага амерыканскага кантынента.

Госці з Канады прыбылі ў Савецкі Саюз на цеплаходзе «Аляксандр Пушкін». Ленінград—Масква—Мінск—Брэст—Кіеў—Сочы—Волгаград. Такі маршрут нашых землякоў.

Закончыўшы тур у Маскве, яны раз'едуцца па родных вёсках — на Брэстчыну, у Гродзенскую вобласць.

У Мінску суайчыннікі з Канады пабывалі ў Доме-музеі і з'езду РСДРП, у Музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, Дзяржаўным музеі БССР, пазнаёміліся з арганізацыяй вытворчасці на Мінскім гадзінніковым заводзе, аглядзелі горад. У Беларускам таварыстве па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом гасцям расказалі аб рэспубліцы, якая хутка будзе адзначаць сваё 50-годдзе, аб рабоце Таварыства і рэдакцыі газеты «Голас Радзімы», паказалі дакументальныя фільмы аб Беларусі. Гасцінна сустрэла Радзіма сваіх сыноў.

Пётр ДАЎГУН: «Сваю сілу і здароўе мы пакінулі ў Канадзе, але маці-зямля беларуская кліча нас да сябе».

вярнуўся з Савецкага Саюза, а ты калі там быў і што рабіў?»

ДЗВЕРЫ нумара адзначыліся, і на парозе вырасла стройная постаць маладога чалавека. Высокі, чарнявы, у акуратна адпрасаваным гарнітуры, ён уважліва паглядзеў на траіх, што сядзелі ў пакоі.

Сямён Шэйпа адшукаў свайго земляка-аднагодка Міхаіла Анішчука, з якім разам у дзяцінстве статак павілі, і цяпер яны расказвалі адзін аднаму пра свае жыццёвыя дарогі. Сямён пакінуў у 20-я гады родную вёску на Слонімсчыне і паехаў у Канаду, а Міхаіл дачакаўся вызвалення Заходняй Беларусі Чырвонай Арміяй. Ён сам амаваўся за гэтае вызваленне ў радах Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, не адзін год адседзеў у турмах санацыйнай Польшчы. А потым быў партызанам, біў нямецкіх фашыстаў на беларускай зямлі. У пасляваенныя гады працаваў сакратаром райкома партыі, быў загадчыкам аддзела сацыяльнага забеспячэння Мінскага аблвыканкома.

— Людзям пенсіі афармляў, а цяпер воль і сам на пенсіі, — пажартаваў Міхаіл. — Гады, браце, гады... Дзеці ўжо выраслі. Адзін сын фізікам, відаць, будзе не бліжэй, у аспірантуры займаецца, другі — студэнт, у політэхнічным інстытуце...

— Хто тут будзе Жыліч Мікалай? — спытаў малады чалавек.

У Мікалая сэрца ёкнула. — А навошта ён табе? — адчуваючы, што зараз адбудзецца нешта незвычайнае, спытаў Жыліч.

— Ды я пляменнік яго, Аляксандр Туляй...

На другі дзень пасля прыезду групы ў Мінск Мікалай Жыліч нясмела папрасіў у суправаджаючых групу членаў Беларускага таварыства: «Ці нельга было б адшукаць майго пляменніка? Ён вучыцца тут у інстытуце. Вось яго адрас», — і працягнуў паперку.

Аляксандра адшукалі. І вось цяпер, праз сорак год, Мікалай сустрэў першага блізкага чалавека — сына сястры. Каб гутарка ішла жывей, Мікалай дастаў некалькіх долараў і хацеў паслаць пляменніка ў рэстаран за пляшкай гарэлкі. Але той адмоўна пакрыціў галавой.

— Па-першае, за долары прадаюць у «Бярозцы», а туды бегчы — не варта час траціць, а па-другое, вы госць, і я за свае грошы куплю тое, што трэба.

Гутарка занялася. З кожнай хвілінай твар Жыліча рабіўся ўсё веселыш. Не ад выпітага — бутэлька стаяла ледзь распчатая, ад добрых вестак.

ДА ВЯСЕЛЛЯ ці хрэсьбінаў так не рыхтуюцца, як рыхтаваліся гэтыя чатырнаццаць з Ванкувера, Эдмантона, Лондана, Вінніпега, Торонта — з розных правінцый Канады да паездкі ў Савецкі Саюз. Толькі трое з іх збіраліся ў дарогу ў другі раз, астатнія не бачылі блакітнага неба Радзімы па 30—40, а то і больш год.

Кожны з іх хацеў па-свойму, але абавязкова неяк незвычайна адзначыць гэтую вялікую і хвалючую падзею ў іх жыцці, нечым асаблівым падкрэсліць сваю духоўную блізкасць з краем, дзе яны нарадзіліся і выраслі і які пакінулі ў цяжкія гады панавання польскага жандара і асадніка.

Іван Коўч купіў просценькую шапку-жакейку... яркачырвонага колеру.

Іван Коўч: «Што гэта за шапка? — лепш новы капялюш!»

— Як вы не разумееце, — злавася Іван, — у Чырвоную краіну я павінен ехаць у чырвонай шапцы. Што той капялюш!»

Ён так і хадзіў па Мінску — высокі, прыкметна сутулаты, з бронзавага колеру абветраным тварам, на галаве чырвоная жакейка. Па ёй Івана можна было пазнаць здалёк.

— Чырвоную шапку ў мяне можна зняць толькі разам з галавой, — напаяўжартліва, напаяўсур'езна гаварыў Іван Коўч.

Ужо ў Мінску ён купіў чырвоную зорку з барэльефам юнага Леніна ў цэнтры, якую ў нас носяць акцыябраты, і прышпіліў яе да шырокай. Ён насіў дзіцячы значок з такой радасцю, нібы гэта быў самы высокі ордэн.

Толькі адзін раз, калі турысты высыпалі з гасцініцы «Мінск» і рассаджваліся ў аўтобусе, які павінен быў адвезці іх на вакзал, я ўбачыў на галаве Івана шэры капялюш. Мне здалася, што стары работы з Антарыо, жылісты, моцны, з шырокай паходкай, адчуваў сябе ў капялюшы неяк нязвыкла, няёмка.

На прыёме ў Беларускам таварыстве, калі быў пераадолены рубжэ скаванасці і стрыманасці, і гаспадары і госці, разбіўшыся на групкі, проста, як добрыя знаёмыя, расказвалі адзін аднаму пра сваё жыццё-быццё. Да рэдактара газеты «Голас Радзімы» падыйшоў Міхаіл Заяц. Яго ружовыя шчокі сталі пунсовымі, калі ён працягнуў паперку.

— Гэта — вершы. Мае. Перад ад'ездам на Радзіму напісаў.

Калі чалавек, рукі якога больш спрытна трымаюць

гаечны ключ, бярэцца за аловак і першы раз у жыцці пачынае падбіраць рыфму, значыць, нешта яго моцна ўзрушыла, закраліла самыя тонкія струны душы. Для Міхаіла Заяца такой падзеяй была паездка на Радзіму. І ён, рабочы-чыгуначнік, выказаў гэта па-свойму, як умеў:

Пакідаю я сёння Канаду,
Адпраўляюся ў родны свой край.
Там дзяцінства свайго я пабачу
Сцежкі росныя, рэчку і гай...

Ужо на цеплаходзе «Аляксандр Пушкін» нашы землякі адчулі, што «здесь руский дух, здесь Русью пахнет». Гэта быў кавалачак іх Радзімы, дзе гаварылі на зразумелай усім мове, дзе такі ветлівы капітан і вясыльдыя хлопцы-матросы. Міхаіл Заяц, аднаў, не сцяпеў і падплывалі да Ленінграда, ён ужо чытаў сябрам-падарожнікам вершы аб савецкім цеплаходзе. Аб тым, які ён «чысты і цудоўны», як штовечар на палубе «граюць хлопцы на гармоніках, песні раздаюцца». І пра тое, як добра абслугоўваюць пасажыраў, — ну, проста немагчыма ўявіць сабе, што дзесьці можа быць лепш.

Яны ганарыліся гэтым астраўком сваёй роднай зямлі і ўсяляк імкнуліся падкрэсліць, што гэта і іх зямля, што яны нарадзіліся на ёй, заўсёды памяталі пра яе і цяпер воль, можа ў апошні раз у сваім жыцці, едуць паглядзець на свае родныя вёскі, на новыя гарады, на новых людзей, якія жывуць у Савецкай краіне.

«Аляксандр Пушкін» па дарозе з Манрэалю ў Ленінград заходзіў у нейкі заходнеамерыканскі порт. Быў моцны вецер, і Іван Коўч убачыў, што сцяг закруціўся вакол дрэўка і яго амаль не бачна. Іван палез сам да флажштока, расправіў сцяг, і чырвоная палатнішча горда затрапятала на ветры. Тады Іван злез на палубу і сказаў:

— Хай бачаць усе, што гэта не абы-які карабель, а савецкі. Хай ведаюць у Заходняй Германіі, што гэты сцяг у сорак пятым савецкі салдат узняў над Берлінам...

ГЭТА попел і косці людзей, закатаваных у Трасцянец. Больш 150 тысяч чалавек загінула ў лагеры смерці пад Мінскам, а ўсяго Беларусь страціла ў Вялікай Айчыннай вайне звыш двух мільёнаў насельніцтва...

Прыглушана гучыць голас экскурсавода. Спахмурнелі твары нашых землякоў, нібы гарачы подых вайны апалі іх сэрцы. Яны праходзяць па залах Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, і перад імі разгортваецца шырокая панарама змагання беларускага народа з лютым ворагам — гітлераўскім фа-

шызмам. Цяпер яны пачынаюць больш разумець, як нам жылося і ў якіх намаганнях нараджаўся наш сённяшні светлы дзень, чаго нам каштавала вайна і як нялёгка было ўсё пачынаць спачатку: будаваць і сеяць, вучыць дзяцей і вучыцца самім.

Экскурсавод расказвае пра подзвігі беларускіх піянераў Марата Казея і Колі Гойшыка, а нехта з турыстаў пачынае разважаць уголос:

— Ці ж можна перамагчы краіну, у якой нават горкія дзеці знішчалі ворага?! Тое ж цяпер адбываецца і ў В'етнаме. Не адолець Злучаным Штатам в'етнамскі народ, прыдзецца выносіцца адтуль.

Калі ў Беларускам таварыстве госці глядзелі дакументальны фільм пра гераічную абарону Брэсцкай крэпасці, я бачыў, як прыкладала хустачку да вачэй, і ўвесь час паўнымі слёз, гаварыў Пётр Даўгун:

— Мы глядзім вашы фільмы з дваякім пачуццём. Нам вельмі балюча і цяжка бачыць, як здзекаваліся з нашага народа фашысты, у што яны ператварылі наш край. Але нам радасна, што вы перамаглі ўсё гэта і так многа паспелі зрабіць. Мы ганарымся вашымі здабыткамі. Трэба, каб такія фільмы часцей траплялі да нас у Канаду.

— ...І хай іх паглядзяць не толькі сумленныя эмігранты, патрыёты, — падхопілае думку Пятра Марыя Гардзейка, — але і тыя, хто дапамагаў немцам на Беларусі. А такіх, на жаль, хапае ў Канадзе. Хоць яны і крычаць, што кніжкі ды фільмы вашыя — савецкая прапаганда, але па-

Іван КОУЧ: «А на Сібір я хацеў бы паглядзець, гавораць, — гэта багаты край».

ШЛУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

ГОТОВИМ ВСЕКАНАДСКИЙ РУССКИЙ ФЕСТИВАЛЬ

Большое чистосердечное спасибо от членов Федерации русских канадцев за те книги, которые вы нам прислали. Благодаря им наша библиотека стала более разнообразной и интересной, а по песенникам участники женского хора ФРК будут готовиться к Всеканадскому русскому фестивалю, который состоится в 1969 году.

Недавно мы отмечали в Русском народном доме юбилей Максима Горького. На торжественном вечере было зачитано приветствие вашей редакции и товарищества, и все присутствующие были очень тронуты теплым отзывом о нашей работе.

Спасибо вам, дорогие товарищи, за все. Переписка с вами еще увеличила нашу любовь к родной Белоруссии и всему советскому народу, которому мы желаем успехов и много-много счастья.

Михаил МАКАРЕВИЧ,
секретарь Виндзорского
отдела ФРК.

Канада.

ТОЛЬКО НА ВОЗДУХ НЕТ НАЛОГА

Вы, наверно, замечали, что среди земляков-туристов мало соотечественников из Латинской Америки. Не удивляйтесь этому. Жизнь дорожает с каждым днем, и люди при всем желании не могут собрать денег на поездку. Экономика Южной Америки целиком зависит от Соединенных Штатов, а они эксплуатируют нас так, что скоро дышать станет нечем — и на воздух, на...

Наши эмигранты, за очень малым исключением, живут бедно, иногда впроголодь. Вот я, например, получаю пенсию, которой хватает лишь на две пары ботинок. Прокормиться за нее еще могу недели две, а на остальные две недели надо искать работу. Хорошо, что здоровье пока не подводит, но ведь мне уже восьмой десяток. За последний год все подорожало на 120 процентов, а заработки те же самые. Можете себе представить, как нелегко здесь живется.

Получил недавно брошюру «Среди своих людей», прочитал ее с большим интересом. За годы жизни на чужбине от белорусского языка, но теперь благодаря вашей газете опять его вспомнил и читаю по-беларусски так же свободно, как и по-русски.

Желаю моему родному народу встретить исторический праздник 50-летия республики новыми радостными достижениями.

Федор ЛЕВОНЮК,
Уругвай.

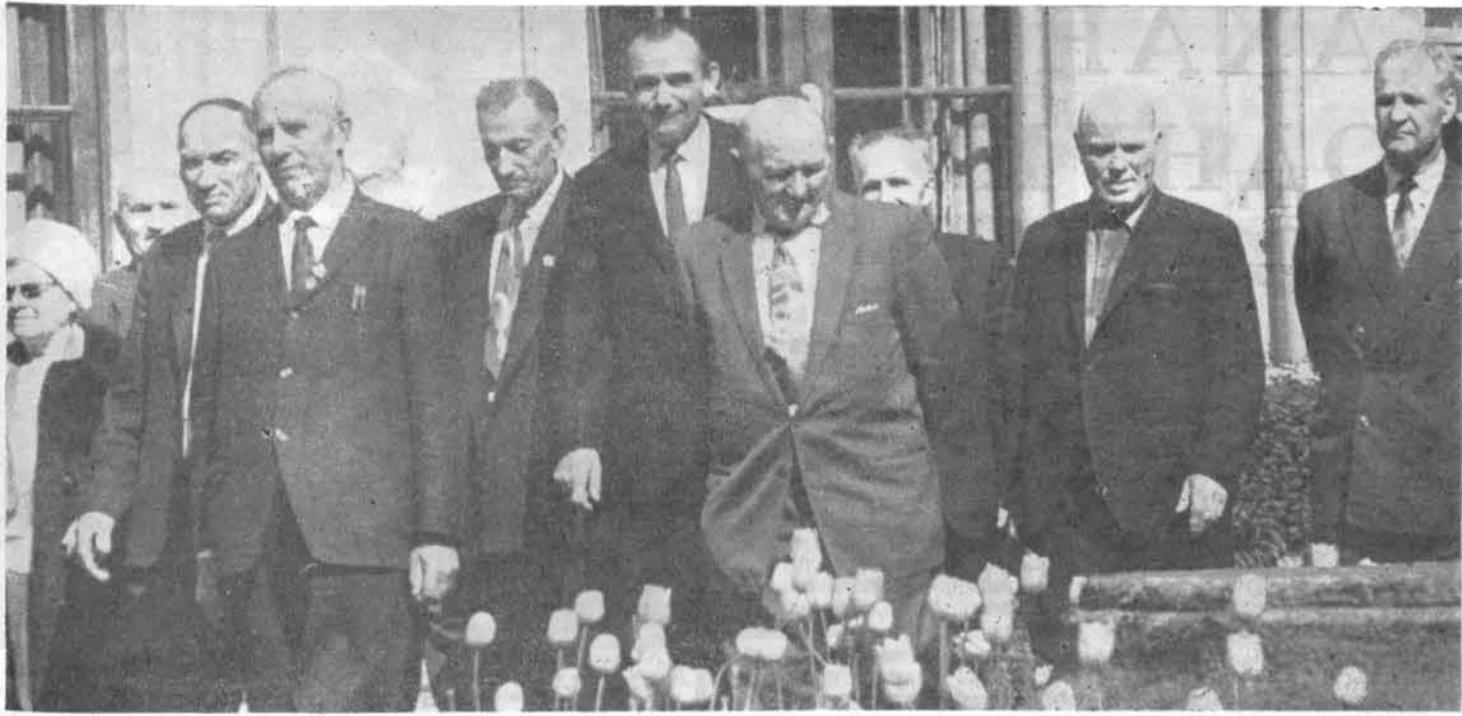
НЯМА З ЧАГО РАДАВАЦЦА

У Савецкім Саюзе народ радасна адзначае Першамай, День перамогі і другія святы, а ў Амерыцы нам няма з чаго радавацца. Тысячы матак аплакваюць сыноў, якія злажылі галовы на чужой зямлі за чужыя справы ў В'етнаме.

Увесь народ перажывае няўпэўненасць. Па тэлевізавы і радыё знаўцы-эканамісты прадказваюць крызіс і інфляцыю. Урад абяцае павысіць на 10 працэнтаў падаткі, бо, маляў, 35 мільянаў амерыканцаў кладуцца спаць без вачэрэ. А ці не лепш было б аддаць галоце тых мільёны, што ідуць на будаўніцтва «фантомай»?

Янка САРОКА.

ЗША.

Канадскія турысты ў час наведання Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом. НА ЗДЫМКУ (злева направа): В. ЦЕТАРЭНКА, А. САУЧУК, С. ШЭЙПА, С. СКРЫПНЮК, І. КОУЧ, С. ТАУСТЫКА, П. ЛЯШЧУК, А. ЛЯШЧУК, І. ДЗІКАВЕЦКІ, П. ДАУГУН.

Аляксандр расказваў дзядзьку, што бацька і маці жывуць у калгасе «Чырвоны партызан» пад Слонімам. Жывуць, як і ўсе, а значыць — добра. Зрэшты, пасля турысцкага падарожжа дзядзька збіраецца наведацца ў гасці да радні, так што сам усё і пабачыць, і ацэніць.

— Ну, а ты хто такі? — дапытваўся Жыліч у пляменніка. — На каго вучышся?

— На інжынера-электрыка.

Аляксандр Туляй — студэнт інстытута механізацыі і электрыфікацыі сельскай гаспадаркі. На трэцім курсе ўжо. Пасля службы ў арміі паступіў. А да арміі паспеў скончыць тэхнічнае вучылішча ў Баранавічах і папрацаваў у Брэсцкай вобласці.

— Мы маніравалі электраўстаноўкі, праводзілі электрычнасць у вёскі, на калгасныя фермы. А цяпер, пасля заканчэння інстытута, я буду працаваць па той самай спецыяльнасці, толькі маніраваць ужо не прыдзецца, бо летась закончылі электрыфікацыю ўсёй Беларусі, цяпер не знойдзеш такой вёскі, да якой не беглі б слупы, несучы на сабе электрычныя правады. Так што будучаму інжынеру прыдзецца толькі займацца эксплуатацыяй энергасетак.

Дзядзьку Мікалая здзівіла, што Аляксандр яшчэ студэнт, а ўжо жанаты. У Баранавічах жонка пляменніка Таццяна працуе на трыкатаннай фабрыцы. Пазалетась паспеда і сына нарадзіць, і дыплом у Віцебскім тэхнікуме лёгкай прамысловасці абараніць.

— Відаць, цяжкавата так жыць? — пытаецца Мікалай Жыліч.

— Ды не надта. Я вучуся

на «выдатна», а таму атрымліваю павышаную стыпендыю — 42 рублі. Кожную суботу да сына і жонкі наведваюся: білеты ж для студэнтаў напалавіну дэзавейшыя. Так што жыць можна.

Мікалай гатоў быў заплакаць ад радасці, як усё добра ідзе ў людзей. Яго пляменніцы, сёстры Аляксандра, таксама, аказваецца, людзі адукаваныя. Раіса скончыла гадоў дзесяць назад Мінскі медыцынскі інстытут і цяпер працуе ў Гродна ўрачом у дзіцячай клініцы. У Гродзенскім медінстытуце займаецца Грына Туляй. Летась яна скончыла сярэдняю школу з залатым медалем. Муж Раісы — таксама адукаваны чалавек. Ён дырэктар Гродзенскай абласной «Энергасетки».

Заседу ў Канаду, усім буду расказваць, як тут клопаціцца пра людзей, — да шэрагу расчуліся Жыліч, — якія ім шырокія дарогі адкрыты. А я як быў, так і застаўся нападзісьменным...

САМЫМ цікавым і дапытлівым у групе быў Пётр Даўгун. Высокі сівы чыгуначнік з Вінпега ўсіх засыпаў пытаннямі: як тут і што ў Савецкім Саюзе? Пытанні пачаліся з першых крокаў экскурсіі па Мінску. На плошчы Леніна гід «Інтурыста» пачала расказваць пра склад Вярхоўнага Савета рэспублікі, які на гэтай плошчы, у Доме ўрада, збіраецца на свае пасяджэнні. А Пётр Даўгун з пытаннямі:

— Што, у вашым парламенце адны камуністы? А ці могуць адклікаць дэпутата, калі ён не выконвае сваіх абавязкаў?

Яму растлумачылі, што ў Вярхоўным Савеце БССР

292 дэпутаты-камуністы, прычым большасць з іх рабочыя, калгаснікі, і 129 беспартыйных; бывалі і такія выпадкі, калі дэпутатаў, якія не выконвалі наказы сваіх выбаршчыкаў, адклікалі, а на іх месца выбіралі іншых.

Але больш за ўсё пытанняў задаваў Пётр Даўгун на Мінскім гадзіннікавым заводзе. Яно і зразумела — рабочаму, які 40 год аддаў капіталісту, цікава, як працуюць яго савецкія браты па класу, у якіх умовах жывуць.

Старшыня заводскага камітэта прафсаюзаў Яўген Харэўскі і памочнік дырэктара Фёдар Грамыка раскавалі гасцям пра завод. У 1956 годзе на прылаўках магазінаў з'явіліся першыя 50 тысяч жаночых гадзіннікаў мінскай маркі «Светла» з прадпрыемства выпусціць 2 мільёны 150 тысяч штук мужчынскіх і жаночых гадзіннікаў. Фірма «Прамень» цяпер вядома ва ўсім свеце. 30—35 працэнтаў прадукцыі завода штогод ідзе на экспарт. Нават прадстаўнікі вядомых у свеце швейцарскіх фірм, такіх, як «Амега», прыежджалі ў Мінск наладжваць дзелавыя кантакты.

На заводзе працуе некалькі тысяч рабочых, у асноўным гэта жанчыны. Прыкладна дзядзьку дзядзькі пасля школы, вучацца каля шасці месяцаў, а затым атрымліваюць кваліфікацыю. Вучня завод плаціць 33—46 рублёў стыпендыі ў месяц. Каля 700 маладых рабочых займаюцца ў інстытутах рэспублікі. Ім завод аплачвае вучэбныя водпускі. Да таго ж яны атрымліваюць дадаткова адзін выходны дзень у тыдзень, які напалавіну аплачваецца заводам.

Мала-памалу ў гутарку ўцягваюцца і гасці. Пятра Даўгуна цікавіла, якую пенсію атрымліваюць рабочыя, якія ў іх культурна-бытавыя ўмовы. Марыю Гардзеяка — да якіх год працуе жанчына.

Яўген Харэўскі расказвае, што завод мае свае дзіцячыя сады і яслі на тысячу месцаў, летам дзеці рабочых адпачываюць у заводскім піянерскім лагерах. Штогод будуюцца жыллыя дамы. Летась, напрыклад, справілі наваселе 72 сям'я рабочых. Работнікі завода адпачываюць у лепшых здраўніцах краіны. Сёлета заводскі камітэт прафсаюза выдасць кожнаму шостаму рабочаму льготную пуцёўку ў дом адпачынку ці санаторый.

Гаспадары, у сваю чаргу, цікавяцца, адкуль гасці, з якіх краёў, пытаюць пра жыццё ў Канадзе. Нашы землякі ахвотна расказваюць пра сябе, дзеляцца ўражаннямі аб Мінску. Ім падабаецца сталіца Беларусі.

— Калі я ўпершыню пры-

ехаў у Мінск у 1948 годзе, — расказвае Фёдар Грамыка, — то нічога гэтага тут не было, адны руіны наўкол...

— А я ўсё гэта перажыў, — дадае Яўген Харэўскі. — Я жыў у час акупацыі ў Мінску, бачыў, як гарэў наш горад, як нішчылі яго фашысты, а потым, як узнімалі нашы людзі з руін новае Мінск.

— Не магу зразумець, — заўважае Сямён Шэйпа, — у вас працуюць быццам марудней, чым, скажам, у Амерыцы, але зрабілі вы больш. Як гэта так?

— У Амерыцы, — гаворыць Фёдар Грамыка, — капіталісту трэба як мага больш выціснуць з рабочага, каб мець больш прыбытку. А мы робім для сабе. У нас, напрыклад, у зборачным цэху пасля кожных дзвюх гадзін ёсць дзесяцімінутны перапынак, не лічачы абедзенага. Для нас важна, каб рабочы здаровым быў. Каб умовы працы былі добрыя.

Потым гасцей павялі па цэхах завода. На ўчастку, якім кіруе майстар Зоя Асташкевіч, нашым землякам сказаў:

— Вось тут рыхтуецца першая партыя жаночых гадзіннікаў, якія сёлета будуць адпраўлены ў Канаду. Да гэтага часу завод не пастаўляў туды сваю прадукцыю.

Тут у Пятра Даўгуна ды і ў іншых турыстаў пытанні пасьпаліся, як з мяшка: і колькі каштуе гадзіннік у Савецкім Саюзе, і колькі ён будзе каштаваць у Канадзе, і хто збірае яго, і што за дэталі.

— Гэта была цудоўная экскурсія, вельмі цікавая, мы многае ўбачылі, пра многае даведаліся, — гаварылі нашы землякі, выходзячы за прахадную Мінскага гадзіннікавага завода.

ГОСЦІ З КАНАДЫ ГАВАРЫЛІ ПРЫ РАЗВІТАННІ:

— Калі мы глядзім гульні хакейных каманд Канады і СССР, мы «хварэем» за тых і за другіх. Але калі перамагаюць савецкія спартсмены, мы шчыра радуемся, нам гэта больш па душы.

Сілу сваю і здароўе мы пакінулі там, у Канадзе, але сэрцам мы з Радзімай. Маці-зямля беларуская кліча нас да сябе, і мы прыехалі, каб убачыць яе і пакланіцца ёй.

У Лондане на савецкіх чэлаход сеў англічанін. Мы разгаварыліся з ім. Калі ён даведаўся, што мы едзем на Радзіму, сказаў: о, вы едзеце ў СССР? Вы шчаслівыя людзі, бо ўбачыце гэтую beautiful country. І мы рады, што сваімі вачыма пабачым цудоўную краіну.

В. МАЦКЕВІЧ.

Турысты ў зборачным цэху Мінскага гадзіннікавага завода. На гэтым участку збіраюць гадзіннікі, якія ў хуткім часе адпраўяцца ў Канаду. НА ЗДЫМКУ (злева направа): нашы землякі Вера ЦЕТАРЭНКА, Сямён ШЭЙПА, Марыя ГАРДЗЕЙКА, Пётр ДАУГУН слухаюць расказ майстра Зой АСТАШКЕВІЧ.

ЗАКАХАНЫ Ў РОДНУЮ ПЕСНЮ

Мой родны край...
Чароўнае Палессе,
Мне у жыцці ніколі не
забыць
Тваіх людзей, крыніц,
бароў, узлессяў,
Куток, дзе сэрца песнямі
звініць...

Палессе... Мне заўсёды прыходзіць на памяць гэтыя словы, калі я слухаю самабытныя песні тонезскіх спевакоў, выступленні букчанскага хору і тураўчан. Спакон вякоў славілася Палессе сваімі талентамі, сваімі вельмі своеасаблівымі і непаўторнымі песнямі і танцамі, сваім глыбока нацыянальным і каларытным мастацтвам. Гэтая любоў да прыгожага па спадчыне дайшла і да нашых дзён. І не толькі дайшла. Яна жыве, развіваецца, мацнее, бо маладое пакаленне не цураецца песень сваіх продкаў, старанна збірае іх, вывучае, захоўвае.

Чалавек, пра якога я хачу расказаць вам, таксама з гэтых чароўных і непаўторных мясцін. Тут ён нарадзіўся, тут упершыню пачуў меладыйны і задушэўныя песні палескага краю, тут зрабіў першыя крокі ў сваю мару — стаць мастаком. Багатая прырода натхняла хлопчука брацца за алоўкі, за пендзаль. Але не стаў Валодзя Журовіч жывапісцам. Яго захапленне знікла ў першыя ж дні, як толькі бацька купіў яму баян. Дагэтуль ён іграў толькі на гармоніку. Гомельскае музычнае вучылішча, якое Уладзімір скончыў у 1959 годзе, канчаткова вы-

вучыў Журовіч назаўсёды звязаць сябе з музыкай. Потым яшчэ была вучоба ў прафесара Алашава на класу кампазіцыі ў Мінскім вучылішчы, куды ён паступіў адразу на чацвёрты курс. На выпускным экзамене Уладзімір дырыжыраваў аркестрам народна-інструментальнага ансамбля, для якога напісаў сваю ўласную п'есу.

Адсюль і пачалася яго педагагічная работа. Журовіч кіраваў аркестрамі народна-інструментальнага ансамбля ў навучальных установах і рабочых клубах сталіцы, выкладаў у музычнай школе. Гэты перыяд ён лічыць і па-

чаткам сваёй працы над музыкай. Самым першым яго музычным творам была песня «Расцвітай, Палессе!» Песню гэту падхапілі, і яна загучала ў канцэртах многіх самадзейных калектываў. «Але самае вялікае задавальненне я атрымаў, — прызнаецца аўтар, — калі слухаў яе ў выкананні сваіх землякоў, самадзейных артыстаў Лельчыцкага раёна. Гэта песня пра іх, таму спяваюць яны заўсёды з вялікім натхненнем і прырасцю».

Уладзімір Журовіч жыве ў Мінску. Але яго рэдка можна застаць дома, асабліва ўлетку. Кожнае лета бярэ ён свой матацыкл, прыладкоўвае да яго магнітафон і на доўга адпраўляецца ў падарожжа па Палессі, дзе вывучае, збірае і запісвае народныя песні, танцы альбо проста мелодыі. У яго там шмат сяброў, асабліва сярод старых дзядоў і бабуль, ад якіх ён запісвае даўнія песні.

Крыху стомлены, але ўзбуджаны і радасны вяртаецца ён заўсёды са сваіх падарожжаў і пры сустрэчы не праміне пахваліцца:

— Ведаеш, колькі новых песень адшукаў, а мелодый якіх! Ты толькі паслухай!

І ўключае магнітафон. Ён радуецца кожнай знаходцы, як дзіця падарунку. Журовіч не толькі запісвае народныя песні, а часта робіць апрацоўку іх, надае ім больш выразнае, прафесіянальнае гучанне.

Зборам народнай творчасці займаецца ўжо не першы год Палессе. Думаю знайсці ў тых мясцінах яшчэ шмат новага, невядомага, абагаціць сваю фанатэку новымі запісамі народных песень.

Ён усміхаецца. А я думаю: «Так. Сапраўднаму аматару народнай песні ніколі не будзе сядзецца на месцы. Яго заўсёды будзе цягнуць у гущу народную, туды, дзе нараджаецца характэрнае, дзе чалавек заўсёды чакае натхнення, радасць новых адкрыццяў і ўдач, дзе ў яго ёсць сваё крыніца творчасці. А для Уладзіміра Журовіча гэта — народнае мастацтва».

М. ЧАРНЯЎСКІ.

рыя народа. У іх адлюстраваны мары, імкненні і надзеі нашых продкаў. З думкамі пра гэта і праце зараз Журовіч над зборнікам народных песень, запісаных ім на Палессі. У ім будзе сабрана каля 150 твораў.

Малады музыкант шмат увагі ўдзяляе сваім землякам. Тры дыпламы лаўрэатаў летапіяга Усесаюзнага фестывалю самадзейнага мастацтва — вялікі поспех лельчыцкіх самадзейных калектываў. А шэфствуе над ім Уладзімір Журовіч.

У апошні час самадзейны кампазітар плённа працуе над рамансам і інструментальнай музыкай.

Вельмі ўдалую музыку напісаў нядаўна Уладзімір для спектакля «Два майстры», які ідзе ў Беларускам дзяржаўным тэатры лялек.

Якія ж далейшыя планы ў самадзейнага кампазітара? Пра гэта я і запытаў у Валодзі.

— Як і ўсе працоўныя нашай рэспублікі, я таксама рыхтуюся да юбілею роднай дзяржавы, — адказаў ён. — Хочацца сустрэць яго новымі творами, добрымі песнямі. Рыхтуюцца да друку зборнік маіх песень пад назвай «Беларусь — мая песня».

Цяпер я кірую народным хорам Мінскага палаца культуры прафсаюзаў. Таму шмат часу аддаю пошукам рэпертуару для яго. Хочацца адзначыць юбілей рэспублікі добрай, змястоўнай і цікавай прапрамай. Летам зноў збіраюся ў падарожжа па Палессі. Думаю знайсці ў тых мясцінах яшчэ шмат новага, невядомага, абагаціць сваю фанатэку новымі запісамі народных песень.

Ён усміхаецца. А я думаю: «Так. Сапраўднаму аматару народнай песні ніколі не будзе сядзецца на месцы. Яго заўсёды будзе цягнуць у гущу народную, туды, дзе нараджаецца характэрнае, дзе чалавек заўсёды чакае натхнення, радасць новых адкрыццяў і ўдач, дзе ў яго ёсць сваё крыніца творчасці. А для Уладзіміра Журовіча гэта — народнае мастацтва».

М. ЧАРНЯЎСКІ.

РАСЦВІТАЙ, ПАЛЕССЕ

Музыка Ул. ЖУРОВІЧА,
Словы Т. РАШЧЭНІ.

Над прасторами Палесся

З ранішняй зары

Звонкая лунае песня,

Ей утараць трактары.

Прыпеў:

Прыгажэй, цвіці, мая старонка,

Багацей, палескі родны край!

Шум дубровы ў гэтай песні,

Звон сталёвых кос,

Гоман сіяга прадвесня,

Шэст серабрыстых рос.

Прыпеў.

Дружна, весела працуе

Наш палескі край.

Сэрцы радасцю хвалюе

На палях яго ўраджай.

Прыпеў:

Прыгажэй, цвіці, мая старонка,

Багацей, палескі родны край!

Vivo

Над пра-ста-ра-ми Па-лес-се з-ра-ни-ш-най за-
ры
звон-ка-я лу-на-е пес-ня,
Ей у-то-раць тракт-ары.
Пры-га-
жэй, цви-ци, ма-я ста-рон-ка,
Ба-га-цей, Па-лес-кі род-ны край!
Шум дубровы ў гэтай песні,
Звон сталёвых кос,
Гоман сіяга прадвесня,
Шэст серабрыстых рос.
Прыпеў:
Прыгажэй, цвіці, мая старонка,
Багацей, палескі родны край!

У Мінску адбыўся агляд мастацкай самадзейнасці школьнікаў.
НА ЗДЫМКУ: танцавальны гурток 30-ай сярэдняй школы вы-
конвае беларускі народны танец «Крыжачок».
Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

УКРАЇНА ЧЫТАЕ КУПАЛУ

Упершыню Янка Купала загаварыў па-украінску яшчэ ў 1908 годзе. У дадатку да вядомай брашуры Іларыёна Свянціцкага «Адраджэнне беларускага пісьменства», якая выйшла ў Львове, былі змешчаны два яго вершы — «Што ты спіш?» і «Там». З таго часу, можна сказаць без перабольшання, Купалава слова не сыходзіць з вуснаў украінцаў, а сам паэт, як любіў паўтараць Максім Рыльскі, знайшоў на Украіне нібыта другую радзіму. «Нам, украінцам, Купала дарагі не менш, чым беларусам, — пісаў Паўло Тычына ў артыкуле, прысвечаным 70-годдзю з дня нараджэння ўладара беларускай песні. — Ён быў правадзейным членам Акадэміі навук Украінскай ССР. Янка Купала сачыў за дзесяцігоддзямі украінскага савецкага народа. Ён знаў гісторыю Украіны, украінскі фальклор, літаратуру... да тонкасцей адчуваў украінскую мову, перекладаў на родную мову творы Тараса Шаўчэнкі, якога любіў на працягу ўсяго жыцця».

Па колькасці перакладзеных твораў Янкі Купалы Украіна, пасля Расіі, займае другое месца.

У 1936 годзе ў перакладзе Тэрэзія Масэнкі выйшла асобным выданнем паэма Янкі Купалы «Над ракой Арэсай». За адзін год паэма вытрымала два выданні — з ява ў паэзіі не такая ўжо і частая. У наступным годзе з'явілася кніга выбранных твораў паэта. У яе ўвайшлі творы 1905—1936 гадоў у перакладзе П. Тычыны, Ул. Сасюры, М. Тарэшчанкі, Т. Масэнкі. Ваіна на некаторы час перапыніла шырокае знаёмства украінскага чытача з творчасцю Янкі Купалы. Аднак ужо ў 1947 годзе ў анталогіі «Беларуская савецкая паэзія» публікуюцца пераклады новых твораў паэта. Яшчэ праз год выходзіць яго «Выбранае» з уступным артыкулам Якуба Коласа. Усе гэтыя публікацыі склалі аснову вялікага аднатомніка паэта, які адкрываецца цікавай прадмовай Паўла Тычыны (Кіеў, 1953). У каторгу перакладчыкаў Янкі Купалы прыйшлі новыя майстры: Максім Рыльскі, Мікола Бажан, Андрэй Малышка і інш. Голас беларускага паэта загучаў на Украіне з новай сілай.

У пяцідзятых гадах асобнымі кнігамі выходзяць камедыя Янкі Купалы «Паўлінка», драма «Раскіданае гняздо», кніжка для дзяцей «Алеся». Да 80-годдзя з дня нараджэння паэта ўбачыла свет невялікае, прыгожа аформленае выданне — «Вершы». А колькі газетных і часопісных публікацый вершаў і паэм беларускага паэта з'явілася на старонках украінскіх перыядычных выданняў! Нельга забываць таксама і пра шматлікія навукова-крытычныя працы аб творчасці беларускага песняра.

Летась выдавецтва «Дніпро» ў серыі «Джэрэла дружбы» надрукавала кнігу выбранных вершаў і паэм класіка беларускай літаратуры ў перакладзе вядомага украінскага паэта Андрэя Малышкі. Выхадом гэтай кнігі на Украіне адзначылі 85-годдзе з дня нараджэння і 25-годдзе з дня смерці Янкі Купалы. Юбілейнае выданне аформлена вельмі прыгожа: на белай каленкавай вокладцы светла-шэры пейзажны малюнак і — па кантрасту — чорным колерам прозвішча паэта і назва кнігі.

У асобе Андрэя Малышкі творы Янкі Купалы знайшлі свайго шчырага прыхільніка і таленавітага інтэрпрэтатара. Характар лірыкі Андрэя Малышкі, глыбока задушэўнай, спеўнай, надзвычай блізка да сапраўды народнай, шчырай, музычнай паэзіі Янкі Купалы. Яго муза, як і Купалава, выйшла з-пад сялянскай страхі, яе з самага маленства гадалава народная песня. Абодвух майстроў паэтычнага слова яднае гуманістычны пафас іх творчасці, а таксама любоў да роднага краю, глыбокі патрыятызм.

Вершы і паэмы Янкі Купалы гучаць у перакладзе Малышкі натуральна, нявымушана, нібыта былі і напісаны на ёй. Паэт, якому блізка народна-песенная стыхія, здолеў перадаць напеўнасць, цэльнасць, непаўторную мелодыю Купалавых вершаў-песень:

Ген за хатами в полі дві стояли тополі,
Як одна, дві тополі стояли,
І стогнали у полі сухойіні тополі,
Як одна, дві тополі стогнали.

Прыклады можна браць не толькі з верша «Дзве тополі», але і з «Роднага слова», «Соснаў», «Жніў». Удала перакладзены паэмы «Бандароўна» і «Тарасова доля».

«Лірыку» адкрывае ўступны артыкул крытыка Уладзіміра П'янова. У ім сцісла прасочаны жыццёвы і творчы шлях Янкі Купалы, паказана, якім чынам паэт «далучыўся да традыцый вялікіх светачаў у духоўным царстве народаў — таджыка Рудакі і шатландца Бёрнса, украінца Шаўчэнкі і чэха Пазэфа-Казтана Тыла, што ва ўмовах жорсткага шавіністычнага ўціску і праследванняў засталіся кожны са сваім народам, нястомна працуючы на ніве роднай культуры і роднай мовы».

Т. КАБРЖЫЦКАЯ.

ПОД ДИКТОВКУ ОФИЦЕРА

ОРДЭН ЛЕНИНА
БЕНУА ФРАШОНУ

Улічваючы заслугі ў барацьбе за інтарэсы рабочага класа і ўмацаванне дружбы паміж савецкімі і французскімі працоўнымі, у сувязі з сямідзесяцігоддзем з дня нараджэння Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР узнагародзіў ордэнам Леніна віднага дзеяча рабочага руху Францыі Бенуа Фрашона.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. Падгорны ўручыў Крамлі высокую ўзнагароду Бенуа Фрашону.

З вялікім хваляваннем, заявіў Бенуа Фрашон, я прыняў з вашых рук, таварыш Старшыня, ордэн Леніна. Мне цяжка ацаніць сваю дзейнасць, але я лічу сябе вашым сабратам па зброі і з вялікім задавальненнем прымаю гэтую высокую ўзнагароду. Яна хвалюе мяне і маіх папачнікаў, натхняе на барацьбу за справу рабочага класа.

ФОТА- ЭКСКУРСІЯ НА РАДЗІМУ МІЦКЕВІЧА

На рэдактарскія сталы ляглі сігнальныя экзэмпляры альбома «Між тых палёў»... Гэта хваляючая сустрэча з краем, які натхняў геніяльнага польскага паэта Адама Міцкевіча. Беларусь ганарыцца сваім земляком, ураджэнцам Навагрудчыны. Нашы кнігаматары чытаюць яго творы і ў арыгінале, на мове брацкага народа, і ў перакладзе на беларускую мову, якую Міцкевіч так любіў і цаніў. І эмацыянальны расказ нашага вядомага пісьменніка Янкі Брыля аб мясяцінах, дзе нарадзіўся Міцкевіч, дзе прайшлі яго дзіцячыя і юнацкія гады, не выпадкова даецца ў альбоме на беларускай і польскай мовах.

Упрыгожанне альбома — каля ста змешчаных у ім фатаграфій. Іх аўтар — літаратуразнаўца, кандыдат філалагічных навук з Брэста Уладзімір Калеснік — праявіў сабе сапраўдным майстрам мастацкай фатаграфіі.

Альбом — цудоўны падарунак выдавецтва «Беларусь» чытачам.

В. УСАНОВ.

В западногерманской земле Саар, недалеко от французской границы, расположен небольшой городок Диллинген. Город как город, ничем не примечателен. Но вот в конце прошлого года его название замелькало на страницах многих зарубежных газет.

А все началось со школы. Да, именно со школы, где учатся дети простых немцев, где формируется мировоззрение будущих граждан ФРГ. В школе, где директором некто Крэмер, вот уже три года висит плакат с изображением свастики. И когда городская общественность потребовала убрать из школы свастику, как нацистскую бациллу, директор заявил: «Это нужно мне для преподавания вашим детям истории. Уж не прикажете ли мне повесить еврейскую звезду?»

Возмущенные родители пошли искать управы над Крэмером у бургомистра города Эдуарда Яка, но были обезкуражены заявлением бургомистра о том, что свастика делу не мешает. Так и висит по сей день фашистский герб в диллингенской школе.

Этот факт, опубликованный газетой «Фолькс-армее», перекликается с весьма любопытным сообщением, сделанным газетой «Оффенбахер пост». Эта газета провела опрос среди 100 юношей и девушек профессионально-технического училища. Было задано 15 вопросов с целью «проверить знания школьников по истории страны».

И что же выяснилось? На вопрос о длительности существования нацистского госу-

дарства правильно ответили только девять школьников. 70 процентов учащихся не могли дать конкретного ответа.

Характеризуя государственную форму власти во время третьего рейха, лишь 23 опрошенных написали верно. 65 процентов ничего не знали по этому вопросу. Едва ли половина школьников имела представление о концентрационных лагерях.

Да и откуда западногерманскому школьнику иметь истинные представления по этим вопросам, если в роли наставников подвизаются бывшие эсэсовцы, подобные охраннику концлагеря Бухенвальда Отто, убийце Эрнста Тельмана; если в учебнике истории нет ни слова о кровавых злодеяниях фашизма, о поджоге рейхстага, о нацистских концлагерях. Зато выделены слова: «В войне против Востока Гитлер надеялся не только обезопасить народ от коммунизма, но и завоевать земли для поселения немцев».

Более того, учебная программа западногерманских школ включает специальную дисциплину под названием «Изучение Востока». О чем говорится на уроках по этому курсу, свидетельствует признание учителя одной из школ Ганновера Вальтера Уле на страницах журнала «Фрау унд Фриден». В статье под заголовком «Беседовать с детьми» он пишет: «Иногда на уроках по истории отечества и изучению Востока или просто при случае я спрашиваю младшеклассников: «Кто разрушил

вот тот красивый дом? Кто разрушил эту улицу?» Обычный ответ гласит: «Русские». И хотя русские никогда не принимали участия в разрушении западногерманских городов, я всегда получаю один и тот же стереотипный ответ».

Маленькие граждане имеют чудовищное представление о Советском государстве, о советских людях, о Советской Армии. И стоило группе учащихся в возрасте 14—16 лет побывать во время летних каникул в подразделении бундесвера и поиграть с автоматами, как 16-летний Ганс-Иоахим в школьном сочинении написал: «Держа в руках автомат, я чувствовал себя достаточно сильным, чтобы в случае необходимости выступить против русских».

Ему вторит 14-летний Михель: «Я стрелял в воображаемого врага. Это наполнило меня энтузиазмом».

Откуда такой воинственный пыл по отношению к русским у юнцов? На этот вопрос ответил редактор западногерманского журнала «Штерн», когда он сказал: «Один из школьников, приславший письмо в редакцию, признался, что он писал сочинение под диктовку офицера бундесвера, сопровождавшего школьников по казармам и на учениях».

Идеологическое воздействие на сознание молодежи осуществляется в различных политических организациях, которые возглавляют, как правило, бывшие члены нацистской партии и члены недавно поднявшей голову национал-демократической пар-

тии. Недавно в Гессене и Баварии созданы молодежные организации фашистского типа. Их девиз — «воспитывать поколение колонизаторов Востока».

Для отравления молодежи ядом реваншизма и шовинизма в Бонне используются все средства. То, что видит, слышит и читает молодежь сегодня, ничем не отличается от времен фашизма. В ФРГ более 35 издательств специализируются на выпуске профашистской литературы. Милитаристскими и реваншистскими объединениями издаются более 340 иллюстрированных газет и журналов.

Примерно так же обстоит дело и с кино. Недавно прогрессивный мюнхенский ученый Герберт Шлинкер защитил диссертацию на тему «Отношение молодежи к военному фильму». В его исследовании содержатся потрясающие факты: за последние 10 лет в ФРГ было продемонстрировано 985 западногерманских и американских фильмов о войне. «Едва ли найдется среди них фильмы, которые ставили бы вопрос об общественных и политических причинах войн или о их неизбежности», — констатирует Шлинкер. Наоборот, большинство фильмов воспевают войну или показывают ее, как безобидное приключение.

За это же время было продемонстрировано лишь 9 антивоенных фильмов. Среди них советские — «Баллада о солдате», «Иваново детство» и несколько фильмов социалистических стран...

ТОЛЬКО ЦИТАТЫ

«Пока мы с глубоким унынием наблюдаем застой в латиноамериканских странах, другие государства добиваются головокружительного прогресса, несмотря на то, что они пережили страшные последствия кровопролитной войны. Пример Советского Союза наиболее знаменателен в этом смысле. Организация, дисциплина, трудовой дух русских позволили им достигнуть поразительного уровня экономики. Только за десять лет Советский Союз удвоил производство стали и занял второе место в мире, в то время как Соединенные Штаты сокращают темпы роста своего производства. Если эти темпы будут оставаться неизменными, то СССР

перегонит США по производству стали за очень короткий срок». «Кларин», Буэнос-Айрес.
«Еще год или два назад никто не ожидал столь мощного проникновения советской научно-технической мысли в западноевропейские страны. Сегодня, например, в своих торговых связях с Италией СССР предлагает для продажи самые разнообразные патенты, научные разработки и специальные изделия высокого научно-технического качества. Итальянские специалисты считают, что в области современной металлургии русские ушли далеко вперед от всего того, что только может предложить Западная Европа».

The Girl Called „War“

1942 год. В Ярославскую область прибывают дети из осажденного Ленинграда. Маленькая девочка на вопрос, как ее зовут, ответила: «Надя... Война...» Так в регистрационной карточке появилась запись: «Надя Война, 5 лет, сирота». Под этой фамилией она прожила свыше 25 лет. В 1968 году благодаря стараниям журналистов ярославской газеты «Юность» Надежда Луккина нашла своих родственников.

War came suddenly into Nadya's life when she was not yet five years old. She can remember how the planes with black swastika markings on their wings used to fly over the houses and how her mother, following them with her eyes, repeated the word «war».

«War», whispered her Granny with trembling lips. This word so deeply penetrated Nadya's mind that when at the evacuation centre in Yaroslavl Region she was asked her name, she mumbled: «Nadya... War...». So on the 11th November 1942, the following note was made on her registration card: «Nadya War, 5 years, orphan».

She was adopted by a sympathetic couple — Vasily Groshev, a mechanic at one of the Yaro-

slavl plants, and his wife Zinaida. For a long time they tried to find out something about Nadya's past but to no avail.

Meanwhile the child's life took its normal course — school, friends, favourite teachers, and so on...

After she finished school, Nadya War went to work at a factory and later was enrolled at the evening course department of a technical school.

One day reporters of the local newspaper Youth called at the Groshevs' and said that a letter had arrived at their office from parents of a girl called Nadya, who had been evacuated from Leningrad at the age of 5 to one of the Children's Homes in the city of Yaroslavl. Because the parents were seeking help to

trace their daughter, two reporters of the local paper, Vladimir Shiryayev and Tamara Bykova, had checked thousands of names in the city archives. They had come across several names among which was Nadya War and they wondered whether she was the girl they were looking for. But on meeting her at the Groshevs', the reporters were frustrated as the picture that was enclosed with the letter did not seem to bear any resemblance to Nadya.

But what about the background of Nadya War?

The journalists could not remain indifferent to her fate. What more could she tell them than what they already knew from her registration card? Vague images flashed through her memory — a big city, she was in a train going somewhere; she could not remember her father's name and she thought that her mother's name was Alexandra. However, she recalled that her grandmother's name was Evdokiya and her surname — Lukova

or Lukachova.

It was not much to go on. They continued their researches in the archives and in the documents of the Yaroslavl Regional Department of Education, and discovered that the majority of the children evacuated at that time were from the Leningrad Children's Homes.

This was a lucky break at last. In the archives Vladimir Shiryayev found a notebook which contained the list of the children who were evacuated from the Children's Home situated at Gatchina District in the Leningrad Region and among the names was one — Nadya Lukina, 5 years old.

The newspaper published the story and, as a result, one of its readers, Anastasiya Yakovlevna, wrote in claiming that she was the sister of Nadya's father, P'yotr Lukin.

It was later proved that in July 1941, P'yotr Lukin had taken his family to his mother in Gatchina before he volunteered for the army to defend Lenin-

grad. In November 1941 his unit was encircled and from that day on they had heard nothing about him. Alexandra Sivachuk, Nadya's mother, was also lost in the war. For a time, Nadya lived with her grandmother, until she too was killed in an air raid. Then the girl was taken to Gatchina Children's Home and from there she was brought to the Yaroslavl Region.

So a quarter of a century passed before Nadya met her relatives and in order to see her cousins she travelled to Gatchina from Siberia where she now lives and works. After she graduated from Yaroslavl technical school Nadya became a designer at the Siberian State Institute of Metallurgical Works Designs in the city of Novokuznetsk.

More than a hundred letters are kept in a file at the Youth editorial office and their authors, together with the editorial staff, have done a great deal to help 30-year-old Nadya forget forever her surname, «War».

D. IVANOV.

200 КІЛАМЕТРАЎ ПА СОЖУ

Сярод студэнтаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта многа аматараў турысцкіх падарожжаў. Нядаўна вярнуліся з воднага паходу турысты-фізікі. Яны пабывалі на Гомельшчыне. Каля 200 кіламетраў на вёслах і пад ветра-зямі прайшлі яны па звілістаму Сожу: ад Гомеля ўверх па цячэнню да Ча-чэрска і назад. Міма праплывалі апра-

нутыя ў веснавое адзенне лясы, вёскі, адзінокія домкі бакеншчыкаў. Здаралася турыстам ісці і ноччу. Тады і вада, і неба, і берагі зліваліся ў адну непраглядную цемру, і толькі расстаўленыя ўздоўж берагоў хадавыя слупы з каляровымі агнямі не дазвалялі падарожнікам збіцца з курсу. Раніца. Яе прыход звычайна абвясчалі

салаўі. З густога рачнога туману ўстае сонца. Снеданне, і зноў у дарогу. Новыя ўражання, сустрэчы з цікавымі людзьмі, якіх так многа на Гомельшчыне: удзельнікі вайны, капітаны буксіраў, рыбакі. **НА ЗДЫМКАХ:** турысты-фізікі ў час паходу.

Фота Э. ГЕРАСІМОВІЧА.

3 БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА ГУМАРУ

НЕ ШТАВАРЫЎ
— Янка, на яйка!
— А аблупленае?
— Аблупленае.
— А пракушанае?
— Не!
— То еж сам.
ПАЗАИЗДРОСЦІЎ
— Мужыку і ў пекле горшчым пану...
— Чаму?
— Бо пан спакойна сядзіць у катле і кіпіць, а мужык муціць дрывы сячы і пад кацёл класці.

ПАНЕСЛІ, ЯК ПАНА
— Біліся, дык я яго мяшком бух! А ён мяне абушком цюк! Дык ён спалохаўся ды бягом, а мяне, як пана, на на-сілках панеслі.

КОЛЬКІ БУДЗЕ ДАЎЖНІКОЎ
— Разжывёмся — у пастухі наймёмся, дык цялая вёска ў даўгу будзе.

ДОБРЫ ПАРСЮК
— Эх, у мяне парсюк! Праз парог не пералезе, а ёсць пад парогам дзірачка, дык ён ту-ды — шусь!

ВОУЧЫЯ ГРЫБЫ
Хлопчык збірае ў лесе каля дзірачкі грыбы. Прахожы кажа яму:

— Што ты робіш, малы, яны ж воўчыя?
— Нічога, дзядзечка, воўк сабе другія знайдзе.

ЦІ ЕСЦЬ ЛЮДЗІ ЗА ГОМЛЕМ?
— Адкуль, кум, прыехаў?
— Ды з Гомля.
— А ці ёсць жа за Гомлем людзі?
— Ёсць то ёсць, ды ўсё дроб-чэнькія.

СЛУШАНАЯ ПАРАДА
Бацька кажа да свайго сына, якога пасадзілі за кражу ў турму:

— Шануйся там, сыноч, каб цябе назад не выналі.

ДЗЕД І ШУК
Трохгадовы ўнук запытаўся ў дзеда:

— Дзе падзеліся твае вала-сы?
— Павылазілі, — кажа дзед.
— Гэта ж у бабулі павыла-зілі, бо вунь якія доўгія, а твае, відаць, пахаваліся.

КАСЦЫ
Касілі два касцы: бацька і сын.

— Ой, як мала мы выкасі-лі, — кажа бацька.
— Э-э-э, каму ж тут было касіць, — кажа сын. — Ты стары, я малады.

Селі яны есці і добра-такі ўмалцаці.

— Ого, — здзівіўся бацька, — як многа мы з'елі.
— А як жа, — зайважае сын, — хіба не было каму ты — мужчына, я — мужчына-

ПОПРОБУЙТЕ — ВКУСНО

КАРАСИ В СМЕТАНЕ

Очистить рыбу от чешуи, выпотрошить, крупную разрезать, мелкую использовать целиком. Обвалить в муке и подрумянить с обеих сторон на сковороде.

Отварить картофель, охладить, нарезать ломтиками. Смазать маслом сотейник, влить на дно половину приготовленной сметаны, заправленной мукою, выложить картофель и поверх него положить рыбу. Залить остальной сметаной, посыпать молотыми сухарями. Запечь в духовом шкафу.

Это классическое блюдо русской кухни подается в той посуде, в которой караси запекались. Оно получается особенно вкусным, если использовать молодой мелкий картофель.

На 1 кг рыбы — 2 столовых ложки муки, столько же масла, 1 кг картофеля, 400 г сметаны, соль по вкусу.

ЧЕБУРЕКИ

Из муки, воды и соли замесить, как для лапши, крутое тесто. Тесто раскатать (не толще 2 миллиметров) и вырезать из него кружки величиной с чайное блюдце. На середину каждого кружка положить фарш, соединить края. Это быстро и хорошо можно сделать с помощью обычной крышки от алюминиевой кастрюли, которая, обрезая, соединяет края получившегося пирожка.

Для фарша баранину (желательно пожирнее) и лук пропустить через мясорубку, посолить, поперчить, обязательно добавить в фарш воды.

Жарят чебуреки непосредственно перед подачей на стол в глубокой сковороде в большом количестве жира.

Чтобы приготовить 20

Вялікай папулярнасцю ў рэ-бят Клімавіцкай сярэдняй школы № 2 карыстаецца авіямадэльны гурток. **НА ЗДЫМКУ:** чарговыя заняткі авіямадэлістаў.

Фота Н. ЖАЛУДОВІЧА.

Тот, кто побывал в советском павильоне на ЭКСПО-67, по всей вероятности, видел, а возможно, и сам выстоял длинную очередь, чтобы попасть в ресторан, где подавались румяные русские блины, аппетитная белорусская мячанка, ароматный украинский борщ, знаменитый грузинский шашлык. Канадцы и американцы, итальянцы и французы, шведы и немцы по достоинству оценили превосходную кухню народов СССР.

Сегодня мы предлагаем вниманию читателей несколько национальных блюд, очень популярных в нашей стране. Приготовление их не всегда простое, но труд хозяйки сторицей окупится признательностью родных и гостей.

штук чебуреков, нужно для теста: 1 100 г муки, 2 стакана воды, соль; для фарша: 800 г баранины, 150 г репчатого лука, 1 г черного молотого перца; 200 г оливкового или подсолнечного масла для жарения.

ВАРЕНИКИ

Это излюбленное украинское блюдо готовится из пресного теста с различной начинкой — творогом, вишней, картофелем, грибами и т. д.

Тесто для любого вида вареников готовится одинаково. Просеянную муку насыпать на стол или в удобную для замешивания посуду. В муке сделать углубление, влить в него холодную воду или молоко, добавить соль, яйца и замесить тесто. Готовому тесту дать 20—30 минут полежать, тонко раскатать и стаканом вырезать кружочки. На каждый кружок положить по чайной ложке начинки, края соединить и защипать. Опустить в кипящую, подсоленную воду и при слабом кипении варить 6—8 минут. Готовые вареники полить растопленным сливочным маслом и подать к ним сметану.

На 2 стакана пшеничной муки: полстакана воды или молока, 1 яйцо, соль.

Начинка из творога. Творог (500 г) пропустить через мясорубку, добавить сахар (25 г), яичный желток, ложку растопленного сливочного масла, соль, все хорошенько размешать.

Начинка из вишни. Из спелой вишни (500 г) удалить косточки, дать стечь соку, пересыпать вишню сахаром (10 столовых ложек) и крахмалом (2—3 столовых ложки).

ПЛОВ

В чугунном котле или жаровне сильно разогревают жир (баранье сало или растительное масло), кладут туда нарезанную небольшими кусками мякоть баранины, шинкованный репчатый лук и обжаривают до образования румяной корочки, добавляют нарезанную соломкой морковь и жарят еще 8—10 минут. Затем все заливают водой, кладут соль, перец и доводят до кипения и только после этого опускают рис, перебренный, промытый, предварительно замоченный в горячей воде. Разравнивают рис и варят на медленном огне при закрытой крышке 40—50 минут. Время от времени на поверхности риса можно сделать несколько углублений до дна котла при помощи чистой деревянной

палочки (перемешивать нельзя!). Количество воды для плова зависит от количества риса, ее берут в 1,5 раза больше веса риса. В готовом плове вся вода поглощается рисом. Готовый плов укладывается на блюдо горкой, кусочки мяса оказываются сверху, и все посыпается зеленью.

На 1 кг риса — 800 г жирной баранины, 400 г жира, 400 г моркови, 400 г лука, соль, перец.

ШАШЛЫК

Мякоть баранины нарезают кусочками (20-30 г), посыпают солью, перцем, мелко нарезанным луком, поливают уксусом или лимонным соком, ставят в эмалированной посуде, закрытой крышкой, в холодное место на 5—6 часов.

На 1 кг баранины — 500 г лука, полстакана столового уксуса, соль, перец.

МЕДЗВЕДЗЯНЯ ЕДЗЕ Ў ПРАГУ

«За мядзведзем на Байкале» — такі быў вышэйшы прыз віктарыны, праведзенай у 1967 годзе на старонках папулярнага чэхаславацкага штотыднёвіка «Свет савету», які выдаецца Тазарыствам чэхаславацка-савецкай дружбы. Каля 200 тысяч чытачоў гэтага часопіса ўключыліся ў гульні з надзеяй адправіцца ў Сібір і прыняць удзел у паляванні на мядзведзя. Пераможцам віктарыны стаў дваццацідзевяцігадовы Фрэзероўшчык завода электраабсталявання ў Крамержыжы М. Данек.

Уладальнік выйгрышу прыляцеў у Іркуцк і накіраваўся ў таёжны рыбацкі пасёлак Култук, размешчаны

на беразе Байкала. Тут здарылася непрадбачанае: Міраслаў Данек адмовіўся прымаць удзел у паляванні на мядзведзя, сказаўшы, што яму шкада забіваць звера. Тым не менш, ён вяртаўся ў Прагу не з пустымі рукамі: школьнік Култук падарылі чэшскаму гасцю трохмесячнае мядзведзяна па мянушцы Чалдон. У Іркуцкім аэрапорце, праводзячы ў Прагу пераможцу конкурсу, я спытаў у Міраслава Данека, як далей складзецца лёс байкальскага мядзведзяняці.

— Я падару Чалдона пражскаму палацу піянераў, — адказаў Міраслаў.

Л. ШЫНКAROУ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКАЯ ПРАСПЕКТ, 77

ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.